

DCD

1. Algemene uitleg

DCD (Developmental Coordination Disorder) is een **motorische ontwikkelingsstoornis**. Mensen met DCD hebben **moeite** met het **coördineren van bewegingen**, wat invloed heeft op alledaagse activiteiten.

1.1. Oorzaken

- DCD is een neurobiologische ontwikkelingsstoornis
- Oorzaken zijn niet volledig bekend, maar mogelijke factoren zijn:
 - Erfelijke aanleg
 - Problemen tijdens de zwangerschap of geboorte (zoals zuurstoftekort of vroeggeboorte)
 - Afwijkingen in de hersengebieden die beweging coördineren

1.2. Diagnostiek

De diagnose wordt gesteld door een arts, kinderpsycholoog of kinderfysiotherapeut op basis van motorische tests, observaties en vragenlijsten.

1.3. Aanpak en omgaan met DCD

DCD verdwijnt niet, maar ondersteuning kan helpen om beter met de uitdagingen om te gaan. Aanpak en begeleiding kunnen bestaan uit:

- Fysiotherapie en ergotherapie om motorische vaardigheden te verbeteren
- Oefeningen voor fijne motoriek, zoals schrijven en knippen
- Aanpassingen in de omgeving en hulpmiddelen zoals speciaal schrijfmateriaal
- Psycho-educatie en ondersteuning bij planning en organisatie

2. Kenmerken¹

Motorische problemen

- Onhandigheid en moeite met coördinatie
- Moeilijkheden met fijne motoriek (schrijven, knippen, knopen, veters strikken) en grove motoriek (lopen, springen, fietsen, balvaardigheden)
- Moeilijk leesbaar handschrift
- Vermijden van fysieke activiteiten door frustratie of faalangst
- Trager werktempo
- Trager leren van nieuwe motorische vaardigheden
- Lage spierspanning
- Vaak spraakproblemen: onduidelijke praten
- ...

Ruimtelijk inzicht en planning

- Problemen met ruimtelijke oriëntatie en organisatie
- Moeite met overzicht en het volgen van meerdere stappen
- Trager leren van nieuwe bewegingen of routines
- Moeite met onthouden van nieuwe leerstof
- ...

Sociaal-emotioneel

- Faalangst en onzekerheid
- Moeite met groepsactiviteiten en sport
- Sneller moe door inspanning
- Moeite met planning en organisatie
- ...

¹ Het is belangrijk te weten dat deze kenmerken van persoon tot persoon kunnen verschillen en niet altijd in dezelfde mate voorkomen.

3. Enkele tips voor in de klas

Structuur en duidelijkheid

- Gebruik visuele ondersteuning (stappenplannen, pictogrammen, voorbeelden)
- Bied extra tijd en geduld bij motorische taken
- Laat de leerling vaste routines volgen
- ...

Ondersteuning bij motorische vaardigheden

- Gebruik aangepast schrijfmateriaal (dik potlood, pen met grip, schuin schrijfblad)
- Laat de leerling oefenen met typen als alternatief voor schrijven
- Geef extra tijd en ondersteuning bij knutselen en praktische taken
- ...

Beweging en sport

- Stimuleer deelname aan bewegingsactiviteiten, maar zonder druk
- Kies sporten met minder complexe coördinatie
- Laat de leerling extra oefenen in een rustige omgeving
- ...

Omgaan met planning en organisatie

- Bied ondersteuning bij het plannen van taken en opdrachten
- Gebruik een agenda of digitale hulpmiddelen
- Breek complexe taken op in kleinere stappen
- ...

Toetsen & Huiswerk

- Geef extra tijd bij toetsen en schriftelijke opdrachten
- Laat toetsen eventueel mondeling afnemen
- Maak gebruik van invuloefeningen of meerkeuzevragen in plaats van lange schrijfoopdrachten
- ...

Groepswerk

- Geef een duidelijke rol binnen de groep
- Zorg voor een ondersteunende en begripvolle groep
- Stimuleer samenwerking zonder druk op snelheid of precisie
- ...

4. Mogelijke REDICODI's

Leerlingen noteren een 'D' rechts bovenaan op het blad.
Enkelvoudige opdrachten aanbieden met herhaling van de instructie (1-1).
Spellingfouten, taalfouten en (over)schrijffouten worden in alle vakken niet meegerekend.
Tijdens de les, het studeren en bij het maken van taken, toetsen en examens werkt de leerling digitaal en/of met voorleessoftware (SprintPlus).
Instructies worden beknopt, duidelijk en zonder complex taalgebruik geformuleerd.
Een toets of een examen wordt mondeling verduidelijkt door de leerling.
Mondelinge toetsen afnemen in plaats van schriftelijke.
Extra tijd voor examen, toetsen en uit te voeren handelingen wordt voorzien.
Leerling gebruikt tijdens een toets/examen een moeilijke woordenlijst/lijst met vaktermen.
Examens worden afgelegd in een stille ruimte.
Enkel de basiskennis wordt getest.
Er worden minder oefeningen of meer tijd voorzien om oefeningen te maken.
Help de leerling om de werkplek netjes en ordelijk te houden. (clean desk policy)
Geruite cursusbladen worden voorzien, bij voorkeur 1cmx1cm.
Tijdens het meten wordt een afwijking van 3à4mm getolereerd.
De leerkracht maakt gebruik van een bewegingstussendoortje. Vb. vuilbak ledigen, blaadjes uitdelen in de klas, iets ophalen, in de gang eens weg en weer lopen,...
Specifieke hulpmiddelen worden voorzien tijdens de les, bij het studeren en tijdens het maken van toetsen en examens: - Stappenplan - Laptop - Speciale software - Strategiekaarten - Schema's - Geheugensteuntjes - Kleurkaarten - Vergrootte kaarten - Liniaal/geodriehoek met handgrip of antislipgrip -
Er wordt een 2 ^{de} kans voorzien bij een taak en een toets.
Vervangingsopdrachten voorzien voor sportactiviteiten.
De leerling wordt vrijgesteld voor
De leerling krijgt bijles voor
Andere....

5. Interessante websites, organisaties, boeken...

Websites

- <https://gedragsproblemenindeklas.nl/gedrags-en-ontwikkelingsstoornissen/dcd/>
- <https://www.dcd dyspraxia.com>

Organisaties

- Vereniging van ouders van kinderen en jongeren met een coördinatieontwikkelingsstoornis. <https://dyspraxis.be>
- DCD Belgium: onderzoeks- en belangengroep voor DCD. <https://dcdbelgium.com>

Boeken

- Calmeyn P. (2011). *De DCD survivalgids*.
- Dewitte Kaat & Dewitte Griet. (2018). *Mijn kind heeft DCD. Gids voor ouders, leerkrachten en hulpverleners*.